

"FERMER XO'JALIGI
IQTISODIYOTI" FANINING
PREDMETI VA MAZMUNI

Reja:

- Qishloq xo'jaligini rivojlantirishda olib borilayotgan islohotlarning mohiyati
- Halq xo'jaligi iqtisodiyotida fermer xo'jaliklarining o'rni va vazifalari
- Fanning maqsadi, vazifasi, predmeti, fanlar bilan aloqasi va usullari
- Fermer xo'jaligini rivojlantirish yo'llari

Qishloq xo'jaligini rivojlantirishda olib borilayotgan islohotlarning mohiyati

- Qishloq xo'jaligi halq xo'jaligining eng muhim va yirik tarmog'i bo'lib, aholini oziq-ovqat mahsulotlariga, sanoatni esa xom ashyoga bo'lgan talabini qondiradi. SHuningdek, qishloq xo'jaligi mamlakatimiz agrosanoat majmuasining etakchi tarmog'i bo'lib, dehqonchilik chorvachilik va meva-sabzavotchilik mahsulotlarini ishlab chiqarish jarayonlarini o'z ichiga oladi.
- Respublika qishloq xo'jaligida asosiy e'tibor mamlakatning iqlimi, er-suvi va moddiy resurslaridan hamda halqning asrlar davomida to'plangan dehqonchilik madaniyatidan unumli foydalanish negizida qishloq xo'jalik mahsulotlarini etishtirishga qaratilgan. Dehqonchilikda g'allachilik, paxtachilik, sholikorlik, mevachilik, o'zumchilik, polizchilik, sabzavotchilik sohalari, chorvachilikda esa qoramolchilik, qo'ychilik, qorako'lchilik, echkichilik, parrandachilik, yilqichilik, asalarichilik, pillachilik tarmoqlari faoliyat ko'rsatmoqda. O'zbekiston jahonda yalpi paxta hosilini etishtirish bo'yicha 4-o'rinda, paxta tolasining eksporti bo'yicha 2-o'rinda (AQSHdan keyin) turadi. SHuningdek, respublikada etishtiriladigan meva, o'zum, sabzavot, poliz mahsulotlarining asosiy qismi qo'shni davlatlarga chiqariladi. O'zbekiston o'zining sifatli pillasi va qorako'li bilan ham dunyoga mashhurdir. Respublika to'liq don mustaqilligiga erishib, chetga eksport ham qilmoqda.

Qishloq xo'jaligini rivojlantirishda olib borilayotgan islohotlarning mohiyati

- Respublika qishloq xo'jaligida: koopyerativ (jamoat xo'jaliklari), xo'jaliklararo korxonalar, shirkatlar uyushmalari, davlat xo'jaliklari negizida tashkil etilgan xo'jaliklar, jamoat mulkiga aylantirilgan fermalar va boshqalar); davlat (davlat xo'jaliklari, naslchilik zavodlari, o'quv-tajriba hamda tajriba xo'jaliklari); xususiy (Dehqon va fermer xo'jaliklari, xususiy lashtirilgan korxonalar) hamda aholining shaxsiy yordamchi xo'jaliklari (shaxsiy ehtiyojlar uchun ayrim qishloq xo'jalik mahsulotlarini etishtirish) mavjud. Respublika qishloq xo'jaligida paxta yakka hokimligi (yakka ziroatchiligi)ning qaror topishi oqibatida 1987 yilga kelib, 2107,7 ming gektar yoki jami sug'oriladigan ekin maydonining 60 %dan ko'prog'iga paxta ekildi. Natijada ilmiy asoslangan almashlab ekish tizimi izdan chikdi, mineral o'g'itlar, gerbetsidlar, ayniqsa inson salomatligiga zararli bo'lgan pestitsidlar me'yoridan ortiqcha ishlatilishi natijasida dehqonchilik qilinadigan joylarda ekologik sharoitlar bo'zildi, yerlarning meliorativ holati yomonlashdi.

Qishloq xo'jaligini rivojlantirishda olib borilayotgan islohotlarning mohiyati

- Respublika Prezidentining 1994 yil 21 yanvardagi «Iqtisodiy islohotlarni yanada chuqurlashtirish, xususiy mulk manfaatlarini himoya qilish va tadbirkorlikni rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida»gi Farmoni, Respublika Vazirlar Mahkamasining 1995 yil 24 martdagi «Chorvachilikda xususiylashtirishni davom ettirish va xususiy tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash chora-tadbirlari to'g'risida»gi va boshqa qarorlari iqtisodiy islohotlarni chuqurlashtirish, bozor tamoyillarining erkin ishlashi uchun shart-sharoitlar yaratish, xo'jaliklarni nodavlat shakllariga aylantirish, mahsuldorligi past chorva fermalarini jamoaga mulk qilib berish yo'li bilan qishloq xo'jaligida islohotlarni yanada chuqurlashtirishga, dehqon va fermer xo'jaliklari, o'rta va kichik biznes ishini yo'lga qo'yishga keng imkoniyatlar ochib berdi.

Qishloq xo'jaligini rivojlantirishda olib borilayotgan islohotlarning mohiyati

- Tuproq unumdorligini saqlash, qayta tiklash va oshirib borish; qishloq xo'jalik mahsulotlarini qayta ishlovchi va iste'molchilarga etkazib beruvchi korxonalar hamda tashkilotlar aksiyalarini qishloq xo'jaligi ishlab chiqaruvchilari o'rtasida tadsimlash ordali ularni aksiyadorlashtirish; o'zaro kreditlash borasidagi imkoniyatlarni kengaytirish; qishloq xo'jaligi boshqaruv tizimini tubdan isloh qilish va davlat xarid narxlarini hamda butun narx-navoning shakllanish tizimini o'zgartirish; fanning innovatsiyasini qishloq xo'jaligi ishlab chiqarishi bilan o'zviy alodalarini tiklash va rivojlantirish; soha xodimlariga xududiy va kasbiy ta'lim berishga doir tadbirlar tizimini ishlab chiqarish respublikada agrar siyosatning muhim yo'nalishlari hisoblanadi.
- Iqtisodiy islohotlar nafaqat qishloq xo'jaligi, unga xizmat ko'rsatuvchi tarmoqlar, mahsulotni qayta ishlovchi sohalar, ishlab chiqarish va ijtimoiy infratuzilma bo'g'inlari va tashqi savdo sohalarini isloh qilishni ham o'z ichiga oladi.

Halq xo'jaligi iqtisodiyotida fermer xo'jaliklarining o'rni va vazifalari

- Makroiqtisodiy barqarorlikni ta'minlash, iqtisodiyotda xususiy sektorning roliva ahamiyatini oshirish, kapital kurish, Qishloq xo'jaligi va iqtisodiyotning boshqa tarmoqlarida tarkibiy islohotlarni chuqurlashtirishga qaratilgan choratadbirlar, shuningdek, ishlab chiqaruvchilarga moddiy-texnika mablag'laridan foydalanishlari uchun qulay sharoitlar yaratilishi va fiskal' o'zgarishlarning muvofiqlashtirilishi YAIMning o'sish tendentsiyasini saqlashni ta'minlaydi. Iqtisodiyotning yanada o'sishida eksport uchun qulay bozor kon'yukturasi, eksportga yo'naltirilgan ishlab chiqarishning rag'batlantirilishi, amalga oshirilayotgan islohotlarning qishloq xo'jaligida ishlab chiqarishning ko'payishiga ta'siri, shuningdek, iqtisodiyotning boshqa sektorlarini barqaror ishlashi kabi omillar ta'sir ko'rsatdi. 2005 yilda yalpi ichki mahsulotning o'sish sur'atlari 7 foizni, inflyatsiya darajasi 7,8 foizni tashkil etdi, sanoat ishlab chiqarishi 7,3 foizga, iste'mol tovarlari ishlab chiqarish 17,7 foizga, qishloq xo'jaligi ishlab chiqarishi 6,2 foizga o'sdi.

Halq xo'jaligi iqtisodiyotida fermer xo'jaliklarining o'rnini va vazifalari

- Davlat byudjeti kutilayotgan 1 foiz taqchilik o'rniga yalpi ichki mahsulotga nisbatan 0,1 foiz profitsit bilan ijro etildi. Endilikda bizni YAIM o'rtacha yillik o'sish sur'atining 4-4,5 foizda bo'lishi qoniqtirmaydi. SHu boisdan kelajakda, ya'ni 2010 yilga kelib, YAIM o'rtacha yillik o'sish sur'atini 6-8 foizga, sanoat mahsulotlari ishlab chiqarishni 7-8 foizga etkazish mo'ljallanmokda. 2010 yilgacha YAIMning tarkibi ham o'zgarib, uning taromadlar tarkibidagi ish haqining ulushi hozirgi 35 foizdan 60-65 foizga o'sishi oqibatida aholi turmush darajasining ancha yaxshilanishi ko'zda tutilmokda. SHu davrda sanoat mahsulotlari 2,3-2,5 barobarga, qishloq xo'jalik mahsulotlari esa 1,82 barobarga ko'payadi. Respublika YAIMning o'sish dinamikasi quyidagi jadvalda keltirilgan.

Davr	YAIM		YAIMning ishlab chiqarish tarkibi, %				
	Mos davrlarda joriy baholarda, mlrd.so'm	O'tgan yilning mos davriga nisbatan % (takqoslama baholarda)	Sanoat	Qishloq xo'jaligi	qurilish	Xizmat ko'rsatish sohasi	Sof soliqlar
2000	3255,6	103,8	14,2	30,1	6,0	37,2	12,5
2001	4925,3	104,2	14,2	30,2	5,8	28,2	11,9
2002	7450,2	104,2	14,5	30,1	4,9	37,9	12,6

Halq xo'jaligi iqtisodiyotida fermer xo'jaliklarining o'rni va vazifalari

- Jadval ma'lumotlaridan ko'rinib turibdiki, 2006 yilda YAIMning 7,0 %ga, sanoatning ulushi 22,1 %, qishloq xo'jaligi - 25 %, kurilish 5,1 %, xizmatlar sohasi - 36,7 % o'sdi. Respublika iqtisodiyotining barqaror rivojlanishida agrar tarmoqning hissasi yuqori bo'lmoqda. Mazkur sohada mulkchilik munosabatlari shakllanib, eng ustuvor yo'nalishlardan fermer xo'jaliklari bug'o'ngi kunda iqtisodiy jixatdan o'zini okdadi.
- **Fermer xo'jaligining asosiy vazifasi** Qishloq xo'jalik mahsulotlari etishtirishni ko'paytirish, aholini iste'mol mollari bilan ta'minlash, moddiy resurslardan samarali foydalanish, tuproq unumdorligini oshirish, tejamkor texnologiyalarni amaliyotga joriy etish, atrof-muxit ekologiyani yaxshilashdan iborat. Hozirgi kunda xukumat tomonidan shu sohani rivojlantirishga asosiy e'tibor berilib, qator qonun va qonun osti hujjatlari qabul qilinib, amaliyotga keng joriy etilmokda.

Ko'rsatkichlar	2003 y.	2004 y.	2005 y.	2006 y.
Fermer xo'jaliklari soni, dona	8755 2	10392 1	12566 8	18923 5
Ularga birlashtirilgan yer maydoni, ming ga	2148, 1	2935, 4	3775, 3	4953, 2
Fermer xo'jaliklarida ish bilan band bo'lganlar soni, ming kishi	603,0	765,3	954,2	1381, 1
YAlpi qishloq xo'jalik mahsulotlarida fermer xo'jaliklarining ulushi, %	14,1	24,1	38,1	55,0
Bitta fermerga to'g'ri keladi, ga	24,5	28,2	30,0	26,2

Halq xo'jaligi iqtisodiyotida fermer xo'jaliklarining o'rnini va vazifalari

- Fermer xo'jaliklarining umumiy soni 189,2 mingtaga, ularga biriktirilgan yer 4,9 mln.ga etdi. Fermer xo'jaliklarining yalpi qishloq xo'jalik mahsulotlarini ishlab chiqarishdagi ulushi 2003 yilda 14,8 %dan, 2006 yilda 32,3 %ga, jami ekin maydonlari 36,9 %dan 74,5 %ga ortdi. Paxta etishtirish 37,9 %dan 86,3 %ga, bug'doy 35,8 %dan 71,0 %ga ortdi. Ekspertlar xulosasiga ko'ra, fermer xo'jaliklarida shirkat xo'jaliklariga qaraganda, paxta va bug'doyni etishtirish unumdorligi yuqori bo'ldi. Respublika halq xo'jaligi iqtisodiyotida fermer xo'jaliklarining salmog'i ortib borishi, avvalo, fermerlar sonining ortib borishi, ularga biriktirilgan yer maydonlari va mahsulot hajmining ortib borishidir. Hukumat tomonidan olib borilayotgan iqtisodiy islohotlarni amaliyotga keng joriy qilish orqali fermer xo'jaliklari faoliyatini yanada rivojlantirish imkoniyati yaratiladi.

Fanning maqsadi, vazifasi, predmeti, fanlar bilan aloqasi va usullari

- Bozor iqtisodiyoti sharoitida halq xo'jaligining barcha tarmoqlari bir-birlari bilan o'zviy bog'langan holatda faoliyat ko'rsatadi. Tarmoqni rivojlantirish xukumat tomonidan qabul qilingan qonunlar va iqtisodiy islohotlardan keng foydalanishni etadi. SHu maqsadda "Fermer xo'jaligi iqtisodiyoti" fani agrar sohani rivojlantirishda samarali xizmat qiladi. Bu fan iqtisodiy fan bo'lib, fermer xo'jaligida mahsulot ishlab chiqarishni ko'paytirishning samarali yo'llari, ishlab chiqarish munosabatlari, ishlab chiqaruvchi kuchlar; ob'ektiv iqtisodiy qonunlarni amaliyotga tadbiq qilish; xo'jalikni biznes -reja asosida yuritish; fermer xo'jaligiga rahbarlik qilish; ishlab chiqarishga fan-texnika yangiliklarini va ilg'or tajribalarni joriy etish; pul-kredit munosabatlari; arzon va sifatli mahsulot ishlab chiqarish yo'llarini ko'rsatadi.«Fermer xo'jaligi iqtisodiyoti» fani quyidagi iqtisodiy fanlar «Iqtisodiy geografiya», «Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti», «Biznes reja», «Tadbirkorlik», «Iqtisodiy statistika», «Menejment», «Marketing», «Buxgalteriya hisobi va audit» va boshqa fanlar bilan o'zviy aloqadadir.

Fanning maqsadi, vazifasi, predmeti, fanlar bilan aloqasi va usullari

- «Fermer xo'jaligi iqtisodiyoti» fani qishloq xo'jalik mahsulotlarini etishtiruvchi fermer xo'jaliklari to'g'risida qabul qilingan iqtisodiy qonunlarni ishlab chiqarishga tatbiq qilish va mahsulot etishtirishdan iboratdir.
- **Fanning predmeti** - fermer xo'jaligini tashkil etishning huquqiy-iqtisodiy asosini, ishlab chiqarish faoliyati va unga xizmat qiluvchi infratuzilma, iqtisodiy qonunlarni tatbiq qilish, moddiy ta'minot va korxonalar o'rtasidagi iqtisodiy munosabatlari, ishlab chiqarish kuchlari, ishlab chiqarish munosabatlari va ish yuritishda mehnat unumdorligini oshirishni o'rganishdan iboratdir. «Fermer xo'jaligi iqtisodiyoti» fani qishloq xo'jaligidagi iqtisodiy samaradorlikni, qonunlar o'zgarishini va jamiyat rivojlanishini o'rganib sintez qilib turadi. Fermer xo'jaligi to'g'risidagi iqtisodiy qonunlar xo'jalikni ijobiy rivojlantirish uchun xizmat qiladi.

**Statistik guruxlash
usuli**

Monografik usul

**Analitik
hisob usuli**

**Iqtisodiy matematik
usul**

**Loyixa konsruktorlik
ishlari usuli**

Fanning maqsadi, vazifasi, predmeti, fanlar bilan aloqasi va usullari

- **Fanning ob'ekti** - fermer xo'jaliklari va uning ishlab chiqarishiga bevosita o'z hissasini qo'shadigan barcha korxonalar faoliyatidir.
- **«Fermer xo'jaligi iqtisodiyoti» fanining maqsadi** qishloq xo'jaligida mahsulot etishtirishni ko'paytirish va unga xizmat qiluvchi tarmoqlar o'rtasida iqtisodiy aloqalarni mustaxkamlash; mehnat jarayonlarini bozor munosabatlarida rivojlantirish; mehnat unumdorligini oshirish; yer-suv hamda asosiy vositalaridan samarali foydalanishdan iboratdir. Fermer xo'jaliklarining mahsulot ishlab chiqarishini, ijtimoiy-iqtisodiy faoliyatini o'rganishda qilinadigan tahlillar quyidagi usullar orqali ifodalanadi. Ushbu usullar yordamida ishlab chiqarishda ro'y beradigan xrdisalarni iqtisodiy baholaydi.
- **Statistik guruxlash usuli** - yer fondidan ratsional foydalanish, mahsulot tannarxi, mehnat resurslari, mehnat unumdorligining o'sishi, texnikalardan ratsioal foydalanish va boshqa ko'rsatkichlarni o'rganadi. Bu usul yordamida ko'rsatkichlarning tarkibi, bir-biriga bog'liqligi, ko'p yillik o'sish darajasi, fermer xo'jaligini yanada rivojlantirish istiqbollari aniqlanadi.

>

Fanning maqsadi, vazifasi, predmeti, fanlar bilan aloqasi va usullari

- **Monografik usul** - tajriba almashish maqsadida xo'jaliklarning umumiy va ayrim tarmotlarining faoliyatini, ishlab chiqarish jarayonlarini, rivojlanish istiqbollari aniqlab berishdan iborat.
- **3. Analitik hisob usuli** - fermerlar faoliyatini tahlil qilish, fermer xo'jaliklarining barcha tarmoqlarini rivojlantirish yo'llarini belgilaydi.
- **4. Iqtisodiy matematik usul** matematik raqamlardir. Fermer xo'jaligining barcha ishlab chiqarish sohalari bo'yicha ko'rsatkichlarini tahlil qilishda matematik raqamlar 3 manbadan olinadi:
 - biznes rejadan;
 - xo'jalikning yillik hisobotidan;
 - me'yoriy ma'lumotlar, texnologik karta va ma'lumotnomalardan.
- Iqtisodiy matematik usul bir qancha bosqichlarga bo'linadi. Tayyorlash, iqtisodiy tahlil, abstrakt raqamlar, ma'lumotlar yig'ish va uni o'rganish.
- **5. Loyixa konsruktorlik ishlari usuli** - loyihalashtirilgan ob'ektlar va jamlab bo'lmaydigan xor xil ko'rsatkichlarni tahlil qilishdan iboratdir.

Fanning maqsadi, vazifasi, predmeti, fanlar bilan aloqasi va usullari

- Fermer xo'jaliklari mustaqil sub'ekt sifatida teng huquqda qishloq xo'jalik korxonasi sifatida faoliyat ko'rsatmoqda. Fermer xo'jaliklarini rivojlantirishda o'z echimini topmagan ko'plab masalalar mavjuddir. SHu maqsadda fermer xo'jaliklari boshliklarining ma'lumoti, mutaxassisligi hamda tadbirkorlik faoliyati tahlil qilinganda, ularning asosiy qismi o'rta ma'lumotli, turli kasb egalari, tadbirkorlik faoliyatini endi boshlaganlardir. SHu sababli, fanning fermer xo'jaliklarini rivojlantirishdagi ahamiyati, avvalo, fermer xo'jaliklarini tashkil etishning iqtisodiy, huquqiy ishlab chiqarish asoslarini o'rganish; xukumat tomonidan qabul qilingan qonun va qarorlar; fermer xo'jaliklarining halq xo'jaligidagi o'rni va istiqbollari; er-suv resurslaridan; asosiy fondlardan foydalanish; fermer xo'jaligini boshqarish va mehnat unumdorligini oshirish; moddiy-texnika resurslari; investitsiya va uni amaliyotga jalb etish; mahsulot ishlab chiqarishning samaradorlik ko'rsatkichlari, mahsulot etishtirish agrotexnikasi; infratuzilma va servis xizmatlari ko'rsatish; tejamkor texnologiyalardan samarali foydalanish yo'llarini o'rgatishdan iboratdir.

Fermer xo'jaligini rivojlantirish yo'llari

- Respublikada faoliyat ko'rsatayotgan qishloq xo'jalik korxonalaridan fermer xo'jaligi o'zining ishlab chiqarish saloxiyati va olingan iqtisodiy samarasi bilan ajralib turmoqda. SHuning uchun fermer xo'jaligini rivojlantirishga mamlakat Prezidenti juda katta e'tiborni qaratdi. Fermer xo'jaliklarini rivojlantirish ishlari, asosan, 4 bosqichda amalga oshirilmokda. **I - bosqich.** Fermer xo'jaligini tashkil qilish jarayonining boshlanishi (1998-2001 yillar). **P-bosqich.** Fermer xo'jaligini rivojlantirish bo'yicha huquqiy me'yoriy hujjatlarning qabul qilinishi (1992-1996 yillar). **SH-bosqich.** Fermer xo'jaliklarini qishloq xo'jaligida ustuvor xo'jalik yurituvchi shakl sifatida rivojlanishi (1997-2000 yillar). **IV bosqich.** Fermer xo'jaliklarining rivojlantirilishi (2001 yildan boshlab). Bu keyingi davrni o'z ichiga olib, bu davr fermer xo'jaliklarini istiqbolda ustuvor rivojlantirish dasturlarining qabul qilinishi bilan xarakterlanadi.

Fermer xo'jaligini rivojlantirish yo'llari

- Bu bosqichda respublika Prezidentining 2003 yil 24 martidagi №PF-3226 sonli «Qishloq xo'jaligida iqtisodiy islohotlarni chuqurlashtirishning eng muhim yo'nalishlari to'g'risida» va 2003 yil 27 oktyabrda №PF-3342 sonli «2004-2006 yillarda fermer xo'jaliklarini rivojlantirish kontseptsiyasi to'g'risida»gi Farmonlari, Vazirlar Mahkamasining 2002 yil 5 yanvarda №8 sonli «Qishloq xo'jalik korxonalarini fermer xo'jaliklariga aylantirish chora-tadbirlari to'g'risida», 2003 yil 30 oktyabrda №476 sonli «2004-2006 yillarda fermer xo'jaliklarini rivojlantirish kontseptsiyasini amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida» va 2004 yil 24 dekabrda №607 sonli «2005-2007 yillarda fermer xo'jaliklarini jadal rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida»gi qarorlari qabul qilindi.

Fermer xo'jaligini rivojlantirish yo'llari

- Respublika Muvofiklashtiruvchi Kengashining ruxsatisiz fermerlar faoliyatini tekshirishga chek qo'yildi; xorijiy texnologiyalarni olib kirgan dehqon va fermer xo'jaliklari bojxona to'lovlaridan ozod qilindi; yangi tashkil etilgan yuridik shaxs maqomiga ega bo'lgan dehqon xo'jaliklariga eng kam ish haqining 150 baravari, fermer xo'jaliklariga esa 300 baravari miqdorida boshlang'ich sarmoyalarni berish yo'lga qo'yildi; fermer xo'jaliklariga lizing asosida texnikalar berila boshlandi; davlat ehtiyoji uchun don va paxta etishtiruvchi fermer xo'jaliklariga beriladigan avans mablag'larini oldindan kredit tarzida berilishi yo'lga qo'yilmoqda; Uyushma tomonidan tashkil etilgan va qishloq xo'jalik mahsuloti ishlab chiqaruvchilarga xizmat ko'rsatuvchi tashkilotlarni tashkil etilgan vaqtdan boshlab, besh yil muddatga laromaddan olinadigan soliqdan ozod etildi.

Xulosalar

- Qishloq xo'jaligini rivojlantirishda olib borilayotgan islohotlar asosida mulkchilik munosabatlari shakllanib, barcha tarmotspar bozor munosabatlarida faoliyat ko'rsatmoqda. Respublika agrar sohasining barcha tarmotlarida maxsus etishtirish imkoniyatlari kengayib, huquqiy asoslar yaratildi. Islohotlar natijasida Qishloq xo'jaligini uchta bosqichda rivojlantirish dasturlari ishlab chitsilib, samarali joriy etildi. Qishloq xo'jaligida faoliyat ko'rsatayotgan sub'ektlar orasida fermer xo'jaligi o'zining iqtisodiy va mahsulot ishlab chiqarish saloxiyati bilan ustuvorligini ko'rsatdi. Fermer xo'jaligini kelgusida rivojlantirish to'g'risida barcha chora-tadbirlar ishlab chitsilib, amaliyotga tadbiq etilmoqda.

Asosiy adabiyotlar

- Karimov I. A. «Dehqonchilik taratskiyot - farovonlik manbai». O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Maxdamasi yig'ilishida so'zlangan nutq. 1994 yil, 18 fevral. -T., «O'zbekiston», 1994, 23 6.
- Karimov I. A. «O'zbekiston XXI asr bo'sag'asida: xavfsizlikka taxdid, barqarorlik shartlari va taraqqiyot kafolatlari». -T., «O'zbekiston», 1998 y.
- Karimov I. A. «O'zbekistonda iqtisodiy islohotlarni chuqurlashtirish yo'lida». -T., «O'zbekiston», 1995 y.
- «Fermer xo'jaliklari to'g'risida»gi Qonun. «Halq so'zi» gazetasi, 1998 yil, 30 aprel.
-
- O'zbekiston Respublikasi Prezidentining «2004-2006 yillarda fermer xo'jaligini rivojlantirish kontseptsiyasi to'g'risida»gi Farmoni. «Halq so'zi» gazetasi, 2003 yil, 27 oktyabr.